

מסורת הש"ס

(א) ופי' מוסי' ע"ז ע"ז ד"ה חקלגו. (ב) כס"ח: לנ"ח. (ג) סוטה ל"ד. (ד) נכס"ח: מ"ח. (ה) ופי' מוסי' כ"ב. (ו) ד"ה ואלו ח"ה. (ז) ופי' ר"ה י"ג. ונכס"ח ע"ז ע"ז ופי' ע"ז ע"ז. (ח) ונכס"ח ע"ז ע"ז. (ט) ונכס"ח ע"ז ע"ז.

תורה אור השלם

1. ארץ פרי למלחה נקראת ישיבי בה
2. וישא לוט את עינו וירא את כל כבוד הירדן כי כלה משקה לפני שמת יי את סדום ואת עמורה כגון יי בארץ מצרים באכה עמרה כראשית י"ג
3. כי היו בצוען שריו ומלאקיו חס ויניעו: ישיבה ל' ועלה נבנב ויבא עד חברון ושם אחיזק בארץ ותלמי ילידי הענק וחברון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים: כמדבר י' ב' וכו' חס כוש ומצרים פוטו נכנעו: בראשית י' ו. ויורע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכוהו
7. ואבנו אמתיו ארץ אשתי' בנימי ואתו לך ארץ חמדה נחלה צבי צבאות גנים ואמרי אבי חקראי יי ואמרי אבי חשבו: יימינו ג' א. והקדמה יי א. הנביאים החיים שוא והקסמים כוב בסוד עמי לא יהיו ובחבב בית ישראל לא יכתבו ואל אדמת ישראל לא יבאו וידעתם כי אני ארתי אלהים: יחזקאל י"ט

גהרות הב"ח

(א) גפי' אמר ליה לא עייליתו עמי אבתי חכמינו: ח"ט

שני דיני פרק שלשה עשר כתובות ק"ב

והוא כמבי מיכסי עד אקרא דטולבנקי. כשתקוף כל המקומות ישחבר לך: נקטו בדיים. מלאן קטנות נחזות בידו אחת: קטפי. אשכולות כדמחממין (ויקרא כה) לא תזכרו לא תקטוף: לנפה. לסוף שנה: כדברויסי. כשהשנה מזכרת: בישיבה של זוען.

והוא כמבי מיכסי עד אקרא דחולבנקי כ"ב פרסי אורבא ופוחיא שיתא פרסי רבי חלבב ור' עירא ור' יוסי בר חנינא איקלעו לההוא אתרא אייתו קמיהו אפרסקא דהוה כאילפס כפר הינו ואילפס כפר הינו כמה הוי ה' סאין אכלו שלישי והפקירו שלישי ונתנו לפני בהמתן שלישי לשנה איקלע ר' אלעזר להתם ואייתו לקמיה נקטו בידיה ואמר יארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה רבי יהושע בן לוי איקלע * לגבלא חזנהו להנהו קטופי דהו קיימי כי עיגלי אמר עגלים בין הגפנים אמרו ליה קטופי נינהו אמר ארץ ארץ הכניסי פירותיך למי את מוציאה פירותיך לערביים הללו שעמדו עלינו בחטאתינו לשנה איקלע ר' חייא להתם חזנהו דהו קיימי כעיו אמר עוים בין הגפנים אמרו ליה זיל לא תעביד לן כי חברך: תנו רבנן בברכותיה של ארץ ישראל בית סאה עושה חמשת ריבוא כורין בישיבתה של צוען בית סאה עושה שבעים כורין דתניא אמר רבי מאיר אני ראיתי בבקעת בית סאה בית סאה עושה שבעים כורין ואין לך מעולה בכל ארצות יותר מארץ מצרים שנאמר יבנן ה' בארץ מצרים ואין לך מעולה בכל ארץ מצרים יותר מצוען דהו מרבו בה מלכים דכתיב יכי היו בצוען שריו ואין לך מרשים בכל א"י יותר מחברון דהו קברי בה שיכבי ואפילו הכי חברון מבונה על אחת משבעה בצוען דכתיב יחברון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים מאי נבנתה אילימא נבנתה ממש אפשר אדם בונה בית לבנו קטן קודם שיבנה לבנו גדול שנאמר ובני חם כוש ומצרים פוטו נכנעו אלא שמבונה על אחת משבעה בצוען והני מילי במרשים אבל שלא במרשים חמש מאה והני מילי שלא בברכותיה אבל בברכותיה כתיב ויורע יצחק בארץ ההיא וגו' תניא אמר רבי יוסי סאה ביהודה היתה עושה חמש סאין סאה קמח סאה סלת סאה סובין סאה מורסין וסאה קיבוריא א"ל ההוא יצדוקי לר' חנינא יאה משבחתי בה בארעכון בית סאה אחת הניח לי אבא ממנה משח ממנה חמר ממנה עיבור ממנה קיטניות ממנה רועות מקנתי א"ל ההוא בר אמורא לבר ארעא ישראל האי [תאלתא] דקיימא אנורא דירדנא כמה גרדיתו מינה אמר ליה שיתין כורי א"ל א"ל אכתי לא עייליתו בה אחריביתוהו אנן מאה ועשרים כורי הוה גרינן מינה אמר ליה אנא נמי מחר גימא קאמינא לך אמר רב חסדא מאי דכתיב ואתן לך ארץ חמדה נחלת צבי למה ארץ ישראל נמשלה לצבי לומר לך מה צבי זה אין עורו מחזיק בשרו אף ארץ ישראל אינה מחזיקת פירותיה דבר אחר מה צבי זה קל מכל החיות אף ארץ ישראל קלה מכל הארצות לבשל את פירותיה אי מה צבי זה קל ואין בשרו שמן אף ארץ ישראל קלה לבשל ואין פירותיה שמנים תלמוד לומר זבת חלב ודבש שמנים מחלב ומתוקים מדבש רבי אלעזר כי הוה סליק לארץ ישראל אמר פלמי לי מחרדא כי סמכוהו אמר פלמי לי מתרתי כי אותבוהו בסוד העיבור אמר פלמי לי מתלת שנאמר והיתה ידי אל הנביאים החיים שוא וגו' בסוד עמי לא יהיו זה סוד עיבור ובכתב בית ישראל לא יכתבו זה סמיכה ואל אדמת ישראל לא יבואו כמשמעו רבי וירא כי הוה סליק לא"י לא אשכח מברא למעבר נקט במצרא וקעבר אמר ליה ההוא יצדוקי עמא פויוא דקדמיתו פומייכו לאודניכו אכתי בפיוזותייכו קיימיתו אמר ליה דוכתא דמשה ואהרן לא זכו לה אנא מי יימר דוכינא לה: ר' אבא מנשק כיפי דעכו ר' חנינא מתקן מתקליה ר' אמי ורבי אסי קיימי

אמר ליה קטופי נינהו אמר ארץ ארץ הכניסי פירותיך למי את מוציאה פירותיך לערביים הללו שעמדו עלינו בחטאתינו לשנה איקלע ר' חייא להתם חזנהו דהו קיימי כעיו אמר עוים בין הגפנים אמרו ליה זיל לא תעביד לן כי חברך: תנו רבנן בברכותיה של ארץ ישראל בית סאה עושה חמשת ריבוא כורין בישיבתה של צוען בית סאה עושה שבעים כורין דתניא אמר רבי מאיר אני ראיתי בבקעת בית סאה בית סאה עושה שבעים כורין ואין לך מעולה בכל ארצות יותר מארץ מצרים שנאמר יבנן ה' בארץ מצרים ואין לך מעולה בכל ארץ מצרים יותר מצוען דהו מרבו בה מלכים דכתיב יכי היו בצוען שריו ואין לך מרשים בכל א"י יותר מחברון דהו קברי בה שיכבי ואפילו הכי חברון מבונה על אחת משבעה בצוען דכתיב יחברון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים מאי נבנתה אילימא נבנתה ממש אפשר אדם בונה בית לבנו קטן קודם שיבנה לבנו גדול שנאמר ובני חם כוש ומצרים פוטו נכנעו אלא שמבונה על אחת משבעה בצוען והני מילי במרשים אבל שלא במרשים חמש מאה והני מילי שלא בברכותיה אבל בברכותיה כתיב ויורע יצחק בארץ ההיא וגו' תניא אמר רבי יוסי סאה ביהודה היתה עושה חמש סאין סאה קמח סאה סלת סאה סובין סאה מורסין וסאה קיבוריא א"ל ההוא יצדוקי לר' חנינא יאה משבחתי בה בארעכון בית סאה אחת הניח לי אבא ממנה משח ממנה חמר ממנה עיבור ממנה קיטניות ממנה רועות מקנתי א"ל ההוא בר אמורא לבר ארעא ישראל האי [תאלתא] דקיימא אנורא דירדנא כמה גרדיתו מינה אמר ליה שיתין כורי א"ל א"ל אכתי לא עייליתו בה אחריביתוהו אנן מאה ועשרים כורי הוה גרינן מינה אמר ליה אנא נמי מחר גימא קאמינא לך אמר רב חסדא מאי דכתיב ואתן לך ארץ חמדה נחלת צבי למה ארץ ישראל נמשלה לצבי לומר לך מה צבי זה אין עורו מחזיק בשרו אף ארץ ישראל אינה מחזיקת פירותיה דבר אחר מה צבי זה קל מכל החיות אף ארץ ישראל קלה מכל הארצות לבשל את פירותיה אי מה צבי זה קל ואין בשרו שמן אף ארץ ישראל קלה לבשל ואין פירותיה שמנים תלמוד לומר זבת חלב ודבש שמנים מחלב ומתוקים מדבש רבי אלעזר כי הוה סליק לארץ ישראל אמר פלמי לי מחרדא כי סמכוהו אמר פלמי לי מתרתי כי אותבוהו בסוד העיבור אמר פלמי לי מתלת שנאמר והיתה ידי אל הנביאים החיים שוא וגו' בסוד עמי לא יהיו זה סוד עיבור ובכתב בית ישראל לא יכתבו זה סמיכה ואל אדמת ישראל לא יבואו כמשמעו רבי וירא כי הוה סליק לא"י לא אשכח מברא למעבר נקט במצרא וקעבר אמר ליה ההוא יצדוקי עמא פויוא דקדמיתו פומייכו לאודניכו אכתי בפיוזותייכו קיימיתו אמר ליה דוכתא דמשה ואהרן לא זכו לה אנא מי יימר דוכינא לה: ר' אבא מנשק כיפי דעכו ר' חנינא מתקן מתקליה ר' אמי ורבי אסי קיימי

עם נהול: דקדמיסו פומייכו לאודניכו. מתחלתם הייתם כהולים שיהיה ימדות אחת מלאן ואחת מלאן ועתה נבנה להם להם לעשות דבר נלא עמו: ישי. אלמוגים. לישנא אחרינא כיפי דעכו סלעים: מתקן מתקליה. משה ומתקן מכשולי העיר מחמת חייב הארץ שהימה חנינה עליו ומחר שלא ילא שם רע על הדרכים: קיימי

עין משפט נר מצויה

עין א מיי פיה מיה מלכס הלכה יא: עב ב ס הלכה י

לעני רש"י

שאנדייר (שיאנדיירין. לחבו) נעשה פקטן גרתי.

מוסף רש"י

אקרא מקום מעבר הנהר, ונלעזין פירשו (תנ"ך) אפשר אדם בונה בית לבנו קטן. מען קטן הניס על חס היה ומלכס שני לגניס (סוטה ל"ד). אלא שמבונה על אחת משבעה בצוען. לטון אנה ממנה (בראשית טז) כלמר מייסבת בכרית (סוטה ל"ד). בטרשים. סלעים. שאין עטין פירות כלך לה (סוטה). עמא פויוא. מנהר. דקדמיתו פומייכו לאודניכו. קודם שמתחם אמה היקף הוא קשה ואם מיטלו למחר כה קבלתם עליכם לקימה ושבת פ"ח. הריח עקר שני דיני גריות